

Kansalaisaloite

Eutanasialaki säädettävä Suomeen

Aloitteen päiväys 2.11.2023

Aloitteen muoto : Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä

Aloitteen sisältö:

Me allekirjoittaneet äänioikeutetut Suomen kansalaiset esitämme, että eduskunta päättää antaa hallitukselle tehtäväksi ryhtyä lainvalmistelutoimenpiteisiin eutanasiaa sekä lääkäriavusteista lääkkeellistä kuolemaa koskevan lain säätämiseksi ja eutanasian ja avustetun kuoleman laillistamiseksi Suomessa.

Perustelut :

Eutanasialla tarkoitetaan ihmisen elämän päättämistä suoneen injisoitavalla lääkeaineella hänen omasta pyynnöstään. Edellytyksenä on, että pyynnön esittävä ihminen sairastaa kuoleman johtavaa tautia ja kokee siihen liittyen sietämätöntä kärsimystä. Lisäksi edellytetään, että pyynnön esittävä henkilö on kykenevä tekemään itseään koskevia päätöksiä eli on kompetentti.

Lääkkeellisesti avustetussa kuolemassa potilas itse ottaa (nielee, avaa infuusion) kuolettavan lääkeaineen.

Kreikankielinen sana "eu" merkitsee "hyvää" ja "thánatos" on "kuolema". Eutanasia on suomeksi hyvä kuolema.

Jokainen meistä on elämänsä aikana joutunut kohtamaan ja käsittelemään kuolemaa ja sen lopullisuutta. Jotkut meistä ovat jo nuorena joutuneet todistamaan, miten rakas läheinen, turvallisuuden tae, on menehtynyt äkillisesti ja yllättäen, tai sitten vähitellen armottoman ja kivuliaan sairauden murtamana.

Eutanasialaki tarvitaan lisäämään elämän loppuajan vaihtoehto niille kanssaihmisillemme, jotka eivät saa sietämättömiin kärsimyksiinsä riittävää lieivitystä hyvästäkään palliatiivisesta hoidosta huolimatta.

Eutanasian laillistamista esittävä kansalaisaloite avattiin Kansalaisaloite.fi verkkopalveluun edellisen kerran 7.11.2016 (KAA 2/2017). Se keräsi yli 60 000 nimeä ja eteni eduskunnan käsittelyyn. Eduskunta hylkäsi aloitteen 4.5.2018 ja asetti STM työryhmän selvittämään elämän loppuvaiheen hoitoa ja eutanasiaa

koskevia sääntelytarpeita. Työryhmä teki ehdotuksen lainsäädännön muutoksiksi koskien saattohoitoa, mutta ei päässyt yksimielisyyteen eutanasiaa koskevasta lainsäädäntötarpeesta. Tämä tarkoittaa, ettei nykyisessä tilanteessa eutanasiainsäädäntö tule etenemään.

Kansalaiskyselyiden perusteella selkeä enemmistö suomalaisista kannattaa eutanasian laillistamista ja osa puolueista on tehnyt puoluekokouspäätöksen, jossa vaaditaan eutanasian laillistamista. Katsomme ajan nyt olevan kypsä eutanasian laillistamiselle.

Useimmat kuolinapua toivovat sairastavat pitkälle edennyttä syöpää tai neurologista sairautta. Kun raajat eivät toimi, hengitys ei kulje ja kaikki, mitä voi tehdä on maata sängyllä, tuijottaa kattoon ja odottaa kuolemaa, niin missä on arvokkuus ja merkitys?

Elämämme lopussa meillä ei kuitenkaan ole itsemääräämisoikeutta – siis vapautta päättää miten tai milloin saamme kuolla. Sivistyneessä yhteiskunnassa ihmisen yksilönvapaus pitäisi olla myös sitä, että hän saa päättää omasta elämästään ja sen hallitusta päättymisestä, kun olosuhteet käyvät mahdottomiksi eikä elämä enää ihmisen omasta mielestään ole elämisen arvoinen. Tilanteessa, missä kuolemansairas ihminen ehdottomasti haluaa päättää omat kärsimyksensä, pitää siis voida asettaa suurempi paino itsemääräämiselle, kunnioittaa ihmisen omaa tahtoa.

Jos mikään muu toimenpide tai hoito ei riitä lieventämään kuolevan ihmisen kärsimyksiä, ja henkilö itse toistuvasti ja vapaaehtoisesti pyytää saada kuolla, esitämme eutanasian sallimista Suomessa niissä tilanteissa, joissa seuraavat kriteerit täyttyvät:

- Kukaan ei saa eikä voi tehdä eutanasiapäätöstä kenenkään muun puolesta.
- Potilas on oikeustoimikelpoinen, vähintään 18 vuotta vanha ja kognitiivisesti kompetentti. Psykykinen sairaus tai alkava muistisairaus eivät ole esteenä eutanasian toteutumiselle, mikäli potilaan kyky arvioida tilansa ja tehdä päätös omasta kuolemastaan arvioidaan riittäväksi.
- Potilaalla on sietämättömiä fyysisiä ja/tai psyykkisiä oireita, kipuja ja kärsimyksiä, joita ei voida hyvänkään saatto- tai palliativisen hoidon avulla ja lääketieteen keinoin olennaisesti lievittää tai potilas ei hyväksy niiden käyttämistä tai hoitotoimet aiheuttavat lisäkärsimystä potilaalle.
- Potilas sairastaa parantumatonta kuolemaan johtavaa tautia tai hänen kärsimyksensä on seurausta onnettomuudesta, joka on aiheuttanut pysyviä

muutoksia ja kuolema toteutuisi lähitulevaisuudessa. Potilaan tilan on oltava lääketieteellisesti arvioiden toivoton, ilman toivoa paranemisesta.

- Potilas on itse esittänyt vapaaehtoisen, harkitun ja toistetun pyynnön eutanasiasta, eikä päätös ole syntynyt ulkoisen painostuksen seurauksena. Eutanasiapyyntöä ei voi tehdä kukaan muu kuin potilas itse.

- Lääkäri on tavannut potilaan ja mahdollisuuksien mukaan läheiset henkilökohtaisesti useamman kerran (vähintään 2 kertaa) keskustellut potilaan kanssa tämän tilanteesta, ennusteesta sekä käytettävissä olevista hoitovaihtoehtoista. Lääkäri ja potilas ovat yhdessä päätyneet siihen, että eutanasia/avustettu kuolema on ainoa ja paras vaihtoehto potilaan kannalta. Lääkäri on perehtynyt potilaan nyt eutanasian kohdalla kyseessä olevan sairauden sairauskertomuksiin.

- Lääkäri on keskustellut useamman kerran potilaan kanssa tämän eutanasiapyynnöstä ja on vakuuttunut, että potilaan pyyntö on luonteeltaan pysyvä. Lääkäri ja potilas ovat kummatkin yhtä mieltä siitä, ettei muita mielekkäitä vaihtoehtoja potilaan tilanteeseen enää ole.

- Lääkäri on konsultoinut ainakin yhtä, puolueetonta lääkäriä, jonka täytyy myös tavata ja arvioida potilaan tila henkilökohtaisesti. Mikäli potilaan psyykkisen tilan katsotaan edellyttävän sitä, arvio pyydetään psykiatrialta. Mikäli kyseessä on muistisairas potilas, arvio pyydetään geriatrialta.

- Lääkäri suorittaa eutanasian ennalta sovitun protokollan mukaisesti, on itse paikalla potilaan kuolemaan saakka ja on sen jälkeen ilmoitusvelvollinen eutanasian toteuttamisesta sitä varten perustettavalle valvontaelimelle, jolle hänen on toimitettava tarkat tiedot eutanasiapäätökseen johtaneista syistä, potilastapaamisista, konsultoivan lääkärin lausunto, selvitys eutanasian toteuttamisesta sekä muista tapahtumatiedoista laissa tarkemmin määritellyistä tavalla.

- Lääkäreille tai hoitohenkilökunnalle ei tule asettaa velvoitetta osallistua eutanasian toteuttamiseen. Jos lääkäri halua kieltäytyä eutanasian toteuttamisesta, hänen tulee ohjata potilas jollekin sellaiselle lääkärille, joka on valmis sen toteuttamaan kriteerien täytyessä.

Kuolinapu on laillista tällä hetkellä Euroopan maista Hollannissa, Belgiassa, Luxemburgissa ja Espanjassa. Portugali toistaiseksi viimeisimpänä Euroopan maana myös hyväksyi eutanasian sallivan lain toukokuussa 2023.

Suomessa eutanasia voi tulla arvioitavaksi surmana. Oikeudellisesti lääkärin asema on epäselvä. Kuolinapu nykyisellään täyttää henkirikoksen

tunnusmerkistön, joten myös rikoslakia tulee tältä osin muuttaa. Avustaminen kuolemassa ei Suomessa ole rangaistava teko.

Suomessa on käyty vuosia keskustelua kuolinavun oikeutuksesta. Usein kuolinapua vastustavat vetoavat saattohoidon toteutuksen keskeneräisyyteen Suomessa. Argumentin mukaan saattohoito tulee kunnostaa ennen kuin voidaan pohtia kuolinapua. Ongelmalliseksi asian tekee vaikeus määritellä, milloin saattohoito on riittävän hyvässä kunnossa. Toisaalta myös kysyä, tuleeko ihmisten kärsiä siihen saakka, kunnes saattohoidon arvioidaan olevan riittävän hyvää. Niissä maissa, missä kuolinavun salliva laki on voimassa, myös saattohoito on voimakkaasti kehittyntä. Suomessa kehittäminen on toistaiseksi ollut puheen ja suositusten tasolla. Saattohoito ei ole ristiriidassa eutanasian kanssa. Eutanasia tulee kyseeseen, kun henkilö saattohoidosta huolimatta ilmaisee toistetun vapaaehtoisen pyyntönsä saada apua oman kuolemansa tuottamiseen.

Yleisimmin kuolinapua perustellaan inhimillisellä kärsimyksellä ja ihmisen oikeudella itse päättää omasta kuolemastaan, kun hän lähellä kuolemaansa kärsii. Suomen potilaslaissa itsemääräämisoikeus määrittää oikeudeksi kieltäytyä hänelle tarjotusta hoidosta. Positiivista oikeutta vaatia jotain hoitoa laissa ei määritellä. Nyt on aika lisätä kuolevan potilaan vaihtoehtoihin oikeus kuolla.

Vastuuhenkilöt :

Juha Hänninen

Pirkko Lahti

Minna Lindgren

Esko Valtaoja

Stefan Wallin